יד א ב מיי׳ פ״ו מהלי כלאים הל׳ ז טוש״ע י״ד ביי רלה סעיף ד: מי רלה סעיף ד: מו ג מיי פ"ט מהלי שכנים הלי ו סמג עשין פב נוש"ע ח"מ סי׳ קנה סעיף ו:

מז דה מיי פט"ו מהלי טומאת מת הלכה א: יז רז ח ט י מיי שם הלכה ב:

רבינו גרשום למתני מאחר דתנא זרעים לא צריך למתני מחרישה דודאי אין חרישה בלי זרעים ומשני לחורש וועים ומשני לוווו ש לאילנות לצורך נטיעת אילנות דהכא ליכא זרעים ומש״ה איצטריך למתני . מחרישה דמזרעים לא מפיק מחרישה דמדועים לא מפיק מחרישה: ותיפוק ליה מינה דמרחיקין. דמאחר דקתני מתני׳ מרחיקין אמת המים וכל הני ממילא איכא למשמע דמרחיקין זרעי׳ משום .. ומחרישה דהיינו מתונתא ותרתי זימני למה מוזנות חוזוני המני למה לי משום מתונתא והא מש״ה מרחיקין זרעים ומחרישה משום דמשקין .. הזרעים מן המים וקשה לכותל: תנא בא"י קאי. דלא משקי זרעים אלא מטר אבל בבבל דצריכי להן מים להשקות שדותיהן מתוך שהיא יושבת במים אם יבשו מים צריך להביא לשם מים כדי להשקות השדה שמתוך שהיא רגילה בכך צריך להשקות בכל שעה: מדקתני מתני׳ מרחיקין את . הזרעים ג' טפחים. מכלל דורעים לצדדין מעקמי ומשתרשי ואזלי ומש״ה ומשונו שי האולי המשהה מרחיקין כי היכי דלא ליזקו בכותל ורמינהו המבריך את הגפז בארץ שנועץ ראש הגפן באוץ שנועץ ואש הגפן בקרקע ולאמצעיתו נמי כפהו ונועצו בקרקע כדי שישתרש ויגדל הכרם אם אין על גבי הגפן הכפוף ונעוץ עפר גבוה ג' טפחים ה"ז לא יביא זרעים לשם ייזרע על גבו משום דקא י נקי הדדי ואיכא כלאים ינקי הדדי ואיכא כלאים בכרם אבל אי איכא עפר ג' טפחים זורע על גבו דלא אזלי שרשין דזרעין . טפי מעומק ג' טפחים ולא טפי מעומק ג' טפחים ולא מסתבכי בשרשי הגפן. אי ליכא על גבו עפר ג' טפחים אין זורע על גבו דגפן אבל זורע את הצדדין דגפן אבל זורע את הצדדין . של גפן אילך ואילך מכאן ומכאן ומש״ה מצי לזרוע ומכאן ומש"א מצי דודע בסמוך מכאן ומכאן דלא קא אולי הזרעין לצדדין אלא יורדין כנגדן בקרקע וליכא למיחש דלישתרשי לצדדין וליערבו בשרשי הגפן ואם כן אמאי מרחיקין אותן מן הכותל ג' טפחים: שמחלידין ונוקבין בקרקע השרשין ומעלין ייבוי רובוי השרשין ומעלין עפר תיחוח ומרפין יסוד הכותל: פיםקא והכרתי לאחאב משתין בקיר. במילי דאסורא לא משתעי קרא אלא במילי דהיתרא: בשופכין מכלי: תייש לא בשופכין מכלי: ת"ש לא
ישתין. בפירוש: בכותל
לבנים דרכין נינהו מש"ה
מרחיקין ג' טפחים וצונמא
שחזקה היא מותר להשתין
כרבה בר בר חנה דאמר לעיל מותר להשתין: רקיק לעיל מיתר להשתין: רקיק אינו ממעט בחלון. דקי״ל אם יש מת בבית ויש בו חלון טפח על טפח ואותו . חלון פתוח לבית אחר וחלון . שהוא טפח על טפח מכניס ומוציא את הטומאה ואם יש באותו חלון פת רקיק אחד אינו ממעט בחלון ומיטמא בית האחר דלא מיבטיל ליה ודעתיה עליה למיכליה וכמו כמאז דליתא

התם בשופבין. וא"ת בשלמא אי מיירי במשתין אע"ג דתנא ליה אמת המים תנא ליה נמי האי דס"ד משום לניעותא לישתרי אבל אי מיירי בשופכין מאי קמ"ל הא תנא ליה אמת המים דמהאי טעמא אמר לעיל דלא תני חול י"ל דשאני חול שהוא כל שעה אצל הכותל

אבל הגך מי רגלים כלים כרגע: ותיובתא דרבה בר בר חנה. ולא מלי לשנויי דכי קאמר רבה בר בר חנה בצונמא חדא דהוה ליה לפרושי בהדיא ועוד דדריש מקרא ש"מ דלא מפליג: אמר רב מובי רקיק אינו ממעם. הך שמעתתא מייתי הכא אגב דפריך לקמן (ח) זרעים כיון דקשו לכותל שקיל להו:

רקיק אינו ממעם בחלון. דיני חלון פי׳ ר״י ב״ר מרדכי על פי המשניות דאם הוא חלון העשוי לתשמים " שיעורו להביח ועוד שאינו מבטלו משום הכי פריך אפי׳ עבה נמי שמתקיים הואיל ואינו

מבטלו אינו ממעט: ותיפוק דיה. (0 אפי׳ אם יבטלו דאינו חולך משום דמקבל

טומאה בפותח טפח וכשיתמעט מטפח אפילו במשהו אינו מביא ואם הוא חלון שעשוי לאורה ועשוי בידי אדם שיעורו כמלא מקדח גדול של לשכה שהוא כמלא פונדיון האיטלקי שהוא סלע נירונית והיא יתירה על סלע סתם דסלע סתם הוא פחות ממלא מקדח סתם וכל שכן ממקדח גדול כדאמרינן בבכורות (דף מו:) ואותו חלון שעשוי לאורה אינו מתמעט מסתימת משהו כיון שהיה בו כשיעור אלא עד שיתמעט שלא אאל בשיריים (ש) רום אלבעים על רוחב גודל ומאור שאינו עשוי בידי אדם אלא מעלמו כגון חררוהו מים או שרלים שיעורו מלא אגרוף חישב עליו לתשמיש שיעורו פותח טפח למאור שיעורו מלא מקדח ומלא אגרוף מפרש המס באגרופו של בן אבטיח ורבי יוסי אומר בראש כל אדם ושאינו עשוי יי לאורה ולא לחשמיש אלא לאויר ולשמור גנות ופרדסים אותו שיעורו כמלא מקדח בינוני: מאי איריא רקיק בו'. השתא ס"ד דנקט רקיק דוקא משום דאית ביה תרתי חדא (י) דלא סתימה מעלייתא לפי שהוא רך ועשוי ליפול

לצדדין קא משתרשי והא יּותנן אהמבריך את הגפן בארץ אם אין על גבה עפר שלשה מפחים לא יביא זרע עליה ותני עלה יאבל זורע את הצדדין אילך ואילך אמר רבי חגא בשם רבי יוםי מפני שמחלידין יאת הקרקע ומעלין עפר תיחוח: ואת מי רגלים מן הכותל ג' מפחים וכו': אמר רבה בר בר חנה מותר לאדם להשתין מים בצד כותלו של חבירו דכתיב יוהכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועזוב בישראל והא אנן תנן ואת מי רגלים מן הכותל שלשה מפחים התם בשופכין 🕪 ב(ת"ש לא ישפור אדם מים בצד כותלו של חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ג' מפחים התם נמי בשופכין) ת"ש סגלא ישתין אדם מים בצד כותלו של חבירו אלא אָם כן הרחיִק ממנוִ ג' מפחים בד"א בכותל לבינים אבל בכותל אבנים בכדי שלא יזיק וכמה מפח ושל צונמא מותר תיובתא דרבה בר בר חנה תיובתא והא רבה בר בר חנה קרא קאמר התם הכי קאמר אפילו מידי דדרכיה לאישתוני בקיר לא שביקנא ליה ומאי ניהו כלבא אמר ר' מובי בר קיםנא אמר שמואל ירקיק אינו ממעט בחלון מאי איריא רקיק אפי' עבה נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עבה 🕫 כיון דאיחזי ליה לא מבמיל ליה אבל רקיק דממאים אימא במולי מבמיל ליה קמ"ל ותיפוק ליה דהוה ליה דבר שהוא מקבל מומאה וכל דבר שהוא מקבל מומאה אינו חוצץ בפני המומאה השנילש במי פירות מיתיבי יקופה מלאה תבן וחבית מלאה גרוגרות סיקופה המונחים בחלון רואין כל שאילו ינטלו ויכולין תבן וגרוגרות לעמוד בפני עצמן חוצצין ואם לאו אין חוצצין והא תבן חזי לבהמתו יבסריא חזי למינא "דאית ביה קוצי חזי להסקה ש במתונא חזי להסק גדול הסק גדול לא מיבמתונא שכיח גרוגרות הא חוו ליה אמר שמואל בשהתריפו וכן תני רבה בר אבוה בשהתריפו האי חבית היכי דמיא אי דפומא לבר היא

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

ללדדין קא משתרשי. ומחלידין מתחת לכותל ומקלקלים יסודו:

המבריך את הגפן. גפן יחידי שאין בורעים ישאללם משום עירבוב

דאין כרס בפחות מחמש גפנים שתים כנגד שתים ואחת יולא זנב

אלא שלא ינק הזרע מן הגפן: מבריך. כמו ויברך הגמלים

(בראשית כד). כופף זמורת גפן

מחוברת ומבריכה בקרקע בלידיה

לכאן ולכאן וקורין בלע"ז פרובניי"ר:

שמחלידין את הקרקע. אצל הכותל

במקומן ומעלין עפר תיחוח

ומתמוטט (ד) קרקע יסוד הכותל

לנדדין: משחין בקיר. אלמא דרך

בני אדם כן: בשופכין. עביט מלא

ושופכו שם: לא ישתין. ליכא לאוקמי

אלא במשתין ממש: בכוסל לבינים.

שהם של טיט שנתיבשו בחמה והם

נימוקים מחמת המים: וכמה טפח.

מפני שמטשטש את הקרקע סמוך

ליסוד הכותל: ובצונמא. אם כותל

זה בנוי בסלע דליכא למיחש

(a) בטישטוש קרקע: מופר. סמוך

ממש ואסיפא קאי בכותל אבנים:

רקיק. סופגנין חררה דקה ורכה:

אינו ממעט בחלון. שבין בית לבית

ויש בו פותח טפח ומת מונח באחת

מהן וטומאה בוקעת ללד שני אין

רקיק (ו) ממעט שיעורן מלהוליא

טומאה דכיון דראוי לאכילה לא

מבטיל להתם דנהוי כמחילה: אבל

כקיק דמחים. מתוך שהוח דק

ולחלוח הכותל מרטבו נמחם: שנילוש

במי פירות. שאינן מכשירין ואין

אוכל מקבל טומאה בלא הכשר משקה

הקרוי משקה כגון מים ויין וחלב:

וחבים מלא גרוגרום. תאנים יבשים

וכגון שלח הוכשרו: כל שחילו

ינטלו. הקופה וחבית: ויכולין.

התבן או הגרוגרות לעמוד בפני

עלמן חוללין בפני הטומחה: וחם

לאו אין חוללין. שהחבית והקופה

אין חוללין לפי שהן מקבלין טומאה:

סריא. נרקב: והא חזי לטינא.

ולא מבטל ליה: דאים ביה קוצי.

יוהן היו רומסין ברגליהן בטיט:

הא חזו. לאכילה כולהו הנך תיובתא

דשמואל דאמר מידי דחזי ליטלו

משם לאחר זמן אין ממעט בחלון:

בשהחריפו. התליעו: אי פומיה

לבר. ללד הבית שאין המת בתוכו:

מ) כנונים פין מי מ, ב) פיי רבינו חנגאל יונקין כח הקרקע כחולדה שדרה בעיקרי הבתים. ערוך ערך חלד א'], ג) רש"ל [תוספתא פ"א], ה) אהלות פ"ו מ"ב ע"ש, ו) נ״א שאנלה, ז) וומטעמא ו'מ שחכנה, ז) [ומטעמה
 כצ"ל ועי' רש"ש], ה) כראה
 דל"ג אהל, דהכא בחלון ופתח
 שבצופן קיימי. אוצר המלך
 טומאת אוהל אות מג,

תורה אור השלם ו הנני מביא אַלִיךּ רַעַה 1 ו (קרי מביא מקיף והקרתי ובערתי אחריו הקרתי לְאַחְאָב מִשְׁתִין בְּקִיר וְעצור וְעָזוּב בְּיִשְׁרָאַל: מלכים א כא כא

הגהות הב"ח

(ח) גמ' התם נשופכין ת"ש לח יטיל חדם: (ב) שם לח מיבעיא עבה דכיון דחזי ליה: (ג) שם במתונתא: ליט. לא שם במונונא. (ד) רש"י ד״ה שמחלידין וכו׳ ומתמוטט הקרקע שתחת יסוד: (ד) ד״ה וכלונמל וכו׳ לטישטוש הקרקע: (ו) ד"ה אינו ממעט וכו' אין . רקיק זה ממעט שיעורו וכו' לא מבטל ליה להתם: ים כל המובטיל והם היו: (ז) ד"ה לאים וכו' והם היו: (ת) תום' ד"ה אמר וכו' לקמן אזרעים: (ע) ד"ה נקמן אזרעים: (ט) ד"ה רקיק וכו׳ שלח יהח בשיריים כ"א אצבע על רוחב גודל: (י) בא"ד ושחינו עשוי לא לחורה: (ל) ד"ה מחי וכוי חדח דלאו סחימה מעלייתה היא לפי: (נ) ד"ה ותיפוק ליה פירוש אפי׳: (מ) ד"ה שנינושה וכו' בהדי הגך שממעטין כל"ל ותיבת שאמר נמחק:

לעזי רש"י פרובניי"ר [פרובייניי"ר]. להבריך גפן.

מוסף תוספות א. ולזון את עיניו ולדבר עם חבירו. ריטנ"ל.

> טומאה וחימה אם יבטל ליה תו לא מקבל טומאה וטהור כדמוכח בפרק העור והרוטב (חולין דף קכט. ושם) דאמר כיפת שאור שייחדה לישיבה בטלה ובית שסיככו בזרעים טהורים אלמא כיון דבטליה לא מקבל טומאה וי״ל דהתם מיירי כגון דעבד בהו שינוי מעשה דהא אמרי׳ (שבת דף נב:) כל הכלים יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עולין מטומאה אלא ע"י שינוי מעשה וה"ה באוכלין דבעינן שינוי מעשה דאפילו בידות האוכלין מוכח בפרק קמא דסוכה (דף יד. ושם) דאיכא מנא דאית ליה דבעינן בהו שינוי מעשה: שביר דעורת. הו"מ לשנויי כגון שאין בו כבילה ובמסכת אהלות (פי"ג מ"ה) חשיב פחות מכבילה אוכלין בהדי הנך (מ) שאמר שממעטים את הטפח: בי פירות. פי' ר"ח כגון שמן ולא דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף ה:) ובריש פרק חבית (שם קמד.) דשמן חשיב משקה אלא דוקא מוהל היולא מתחילה: בתיבגא בריא. מימה אכתי חזיא לבהמתו ע"י פירוך כדמוכח בפרק בתרא דשבת (דף קום:) דאמרינן תא שמע מפרכין את החבן כו' אלמא מיטרח באוכלא שרי ומשני בחיבנא סריא וי"ל דהכא מיירי שהוא מוסרח כל כך דמפי׳ ע״י שום תקון לא חזיא: דואין כל שאידו ינשלו. אין לפרש דטעם משום דקופו ליטול חבית וקופה ולהכי בעינן שיהו גרוגרות ותבן יכולין לעמוד בפני עלמן דא"כ למאי דפריך תבן הא קא חזי ליה ורוצה להוכיח מכאן דאפילו סופו ליטלו חוצץ חיקשי ליה אמאי צריך

> שיכולין לעמוד בפני עלמן אלא אומר ר"י דכך הוא הדין דכל דבר החולץ בעינן שיוכל לעמוד בפני עלמו דקתני לעיל מהך משנה במסכמ אהלות (פ"ו מ"ב) קוברי המת שהיו עוברין באכסדרה ובא אחד מהן והגיף את הדלת וסמכו במפתח אם יכולה דלת לעמוד בפני עלמה טהור ואם לאו טמא וכן חבית של גרוגרות וקופה של תבן שהן נתונין בחלון משמע דהכל חד טעמא הוא והיינו טעמא דסתימת עראי הוא דכיון שאינו יכול לעמוד בפני עצמו אי נמי משום דבעינן דבר החוצץ עומד על ידי דבר שאינו מקבל טומאה ומיהו בפירוש משניות מלא ר״י דמפרש אפילו במפתח שאינו מקבל טומאה איירי שומטמא דלא חשיב אהליש לחוץ בפני הטומאה כיון שעמד על ידי כלי משראל מכנו לי אופים במפטח שחים ותקבי שומחה בייני של המשר למחון בפני שמון בפני שטומחה ואולי לטעמייהו דפליגי במסכת אהלות (בפ"ז מ"א) בנדבך שהוא נחון על גבי כלים אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה דלרבי אליעזר נעשה אהל לטהר ולרבנן אינו נעשה אהל אלא כשהוא נחון על גבי אבנים:

מש״ה אין ממעט: אבל משיה אין ממעט: אבל
דיין ממעט שמוכל במלל מכאן ומכאן ודק הוא אינו יכול לקלופיה אימא מבטיל ליה ולמעט קמ"ל דלא: ותיפוק ליה דרקיק אינו ממעט משום דהוה ליה דבר המקבל טומאה משום דנילוש מעיקרא במיס
דריק דממאס שמוכלל מכאן ומכאן ומכאן ודק הוא אינו יכול לקלופיה אימא מבטיל ליה ולמעט קמ"ל דלא: ותיפוק ליה דרקיק אינו ממעט. במי פירות ומי
פירות אין מכשירין: לעמוד בפני עצמן בחלון. דחוצצת משום דחבית וקופה שהן כלי ומקבלין טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה. והא חבן חזיא לבהמתו ולא מבטל ליה וחוצץ וקשיא לשמואל דאמר לעיל
דכל מידי דחזיא ליה לא מבטל ליה ואינו חוצץ ומשני משום הכי חוצץ דוראי בטוליה בטליה ולא חזי ליה דתבנא סריא הוא. והא חזי לטינא ואמאי חוצץ הא לא מבטל ליה ומשני דאית ביה קוצים
ולא חזי לטינא משום שגובלין הטיט ברגלים ואי הוי נכנסין ברגליהן ומש"ה לא חזיא: היסק גדול לא שכיח. לא מיבעי ליה: בשהתריפו. שהתליעו: אי פומה של חבית. מחזרת מבחוץ: